

4. B Ö L Ü M

Ceza Sorumluluğunun Değerlendirilmesinde Olay Tarihli Ruhsal Muayenenin Önemi: Bir Olgu Sunumu

Nursel GAMSIZ BİLGİN¹

Hakan KAR²

Halis DOKGÖZ³

Gökhan AKTÜRK⁴

Ebru YAŞAT AKSAY⁵

Giriş

Ceza hukuku toplumsal yaşamla ilgili kuralları içermekte olup bu kurallara aykırı davranılması suç olarak kabul edilmekte ve bu suçu işleyen kişiye devlet tarafından ceza yaptırımları uygulanmaktadır. Ceza yaptırımının ıslah etme, caydırıcılık, toplumu koruma, adaleti sağlama gibi amaçları vardır. Bu amaçların gerçekleşmeyeceği durumlarda devlet ceza yetkisini kullanmaz. Ceza hukukunda kişinin doğruyu ayırt etmesi, özgür ve bilinçli bir şekilde istem ve davranışlarda bulunması, işlediği eylemin sonuçlarını öngörmesi ve sonucuna katlanarak olumlu dersler çıkarması temel alınmıştır (1-3). Dolayısıyla kişinin davranışlarını denetleyemediği, engelleyemediği durumlarda eylemlerinden dolayı sorumlu tutulamayacağı ve kendisine ceza verilemeyeceği esası benimsenmiştir (4-6).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) Madde 32/1. fıkrada; ‘Ceza Sorumluluğunu Kaldıran’ nedenler; “Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya

bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur.” şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca 2. fıkrada ise ‘Ceza Sorumluluğunu Azaltan’ nedenler için; “işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış” olan kişiye ceza indirimi yapılacağı, mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabileceği belirtilmiştir (7).

Yargı organları kişinin işlemiş olduğu iddia edilen bir suç nedeniyle gerçeği değerlendirme ve davranışlarını yönlendirme yeteneğini etkileyecek düzeyde tıbbi bir rahatsızlığının olması, iddia edilmesi ya da şüpheye düşülmesi durumlarında Adli Tıp ve Psikiyatri incelemesi yapılmasını talep etmektedir (8).

Ülkemizde adli olgular genellikle sağlık hizmetleri veren kurumların acil servislerine başvurmaktadır. Acil servislerde de iş yoğunluğu ve hekimlerin bilgi ve tecrübe eksikliği nedeniyle

¹ Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, nurselbilgin@yahoo.com

² Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, hakankar@mersin.edu.tr

³ Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, halisdokgoz@mersin.edu.tr

⁴ Arş. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, gokhanakturk92@gmail.com

⁵ Arş. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, yasatebru@gmail.com

ceza sorumluluğu araştırılması gereken durumlarda da yardımcı olacaktır. Unutulmamalıdır ki hekimlerin görev ve sorumlulukları adli tıbbi ilgilendiren her konuda bütüncül bir yaklaşımla fiziksel ve ruhsal duruma ait kapsamlı bir incelemeyi gerektirir. Sorumluluğunun yalnızca adli makamlarca talep edilenler ile sınırlı olduğunu düşünerek hareket edilmesi uygun değildir. Gerçeğe ulaşılmasında yeni bir delil veya farklı bir bulgu saptandığında ek rapor düzenlenerek ulaşılan sonuçlar konusunda yargı organları bilgilendirilmelidir. Yargının görüş istediği konuları yanıtlamak adına etik ilkelere ve temel mesleki standartlardan vazgeçilmesi adaletle ulaşılmasını da engelleyecektir (8).

Kaynaklar

1. Şahin E, Ceza Yargılamasının tarihçesi. TAAD. 2014;18:349-385.
2. Toroslu H, Toroslu N, Ceza Hukuku Genel Kısım. Savaş Yayınları. Ankara. 2018.
3. Artuk ME, Gökçen A, Alşahin ME, Çakır K, Ceza Hukuku Genel Hükümler. Ankara. 2017.
4. Özbek VO, Bacaksız P, Doğan K, Ceza Hukuku Bilgisi, Genel Hükümler. Seçkin Yayıncılık, Ankara. 2006.
5. Biçer U, Tırtıl L, Kurtuş Ö, Aker T, Adli Psikiyatri. Koç S, Can M, Birinci Basamakta Adli Tıp. İstanbul Tabip Odası. 2. Baskı. 2011: 242-252.
6. Dinçmen K, Adli Psikiyatri. Birlik Yayınları. İstanbul. 1984; 16-9.
7. Türk Ceza Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>
8. Tırtıl L, Biçer Ü, Oral G, Adli Psikiyatri. Dokgöz H, Adli Tıp ve Adli Bilimler. Akademisyen Kitabevi. Ankara. 2019; 541-579.
9. Öncü F, Sercan M, Ceza Hukukunda Adli Psikiyatri-Ceza Sorumluluğunun Belirlenmesi. Uygur N, Adli Psikiyatri Uygulama Kılavuzu. TPD yayınları. Ankara. 2018; 33-65.
10. Oral G, Adli Tıp ve Ruhsal Bozukluklar-Adli Psikiyatri. Adli Tıp Ders Kitabı. İstanbul. 2011; 551-594.